



## Een al te makkelijke gids om zelf epicurist te worden

### Hoe word je epicurist?

De eeuwenoude kunst van het leven te genieten

**Catherine Wilson**

Vert Ruud van de Plassche  
Ten Have; 256 blz. € 22,99

★★

### De auteur

Filosoof Catherine Wilson (1951) is verbonden aan de City University van New York en was eerder hoogleraar filosofie in Aberdeen. Ze schreef zeven boeken, onder andere over Leibniz, Descartes, de uitvinding van de microscoop en vroege moderne filosofie.

### Het boek

Epicurus wordt vaak geassocieerd met het onbegrensd najagen van genot. Deze Atheense filosoof uit de derde eeuw voor Christus had een allesomvattend filosofisch systeem, dat je zeer grof in drie principes kunt samenvatten. 1. Alles wat bestaat is samengesteld uit ondeelbare atomen. 2. Goden zijn irrelevant voor het menselijk lot. 3. Er is geen leven na de dood.

Vanwege deze principes schilderden christenen Epicurus eeuwenlang af als een goddeloze genotzoeker. Dat cliché weerleggen was niet eenvoudig, omdat de geschriften van Epicurus en zijn leerlingen waren bedolven onder as en puin bij een uitbarsting van de Vesuvius in 79 na Christus. Pas een paar jaar geleden is een deel van deze papyrusrollen met digitale technieken gereconstrueerd.

De grootste bron voor Epicurus' denkwereld is *De rerum natura* van de Romein Lucretius uit de eerste eeuw na Christus. Classicus Piet Schrijver won de Martinus Nijhoff Prijs voor zijn vertaling van *De natuur van de dingen*. Hierin beschrijft Lucretius in lyrische zinnen Epicurus' gedachtegoed.

Catherine Wilson noemt het epicurisme het 'belangwekkendste en relevantste filosofische systeem uit de klassieke Oudheid'. Ze wil met *Hoe word je een epicurist?* de lezer 'een opstapje tot dit zelfstandige denken' geven en, gelet op de ondertitel, leren genieten van het leven.

In het tweede deel van haar boek maakt Wilson korte metten met het idee dat Epicurus een hedonist is. Natuurlijk willen mensen pijn vermijden. Belangrijk is om op een verstandige manier van het leven te genieten, zonder te menen dat je er recht op hebt, maar ook zonder schuldgevoel. Streef naar wijs, moedig en rechtvaardig handelen. Matigheid is beter dan losbandigheid. "Maar hij ziet wijsheid eerder als plezierig en nuttig dan als ten dienste aan de moraal", aldus Wilson.

Hoezeer Wilson probeert Epicurus uit te leggen voor de gewone mens, blijkt wel als ze een lijst presenteert van wat er allemaal genietbaar is in de wereld. De eerste reeks: 'Aangenaam om te zien: De zee. De avondhemel. Groene planten. Goed gekozen meubels en muurkleuren, kleding en tafelgerei. Warme interieurverlichting.'

### Reden om het boek niet te lezen

Wilson reconstrueert Epicurus' ideeën zonder veel historische context, en op sommige momenten zo simpel dat je je ogen niet kunt geloven. Zo kun je je omgeving verbeteren door in de badkamer elke fles met etiket uit het zicht te verwijderen. Daarmee verdwijnt 'semantische ballast'.

Complexer is de kwestie: zou Epicurus voor abortus zijn? Epicuristen beschouwen rechten als cultuurafhankelijk. Recht op abortus is geen natuurrecht, maar verdedigbaar als 'resultante van schade en hulp die voortvloeit uit het bestaan of verbieden van abortus'.

Zou hij ook voor zelfmoord zijn? Nee. De gedachte aan zelfmoord komt daarentegen voort uit een verkeerde perceptie van de feiten. Wat niet wegneemt dat Lucretius vanwege een fatale liefde zelfmoord pleegde. Volg hem in dat opzicht niet na, waarschuwt Wilson.

Ze vertelt hier niet dat specialisten van de Oudheid de zelfmoord van Lucretius onwaarschijnlijk achten. Ook andere historische omstandigheden komen zeer schetsmatig tot hun recht. Dieptepunt is de tabel met overeenkomsten en verschillen tussen Epicurisme en de Stoa, alsof het gaat om de vergelijking van de Consumentenbond van twee soorten boormachines.

### Reden om het boek te lezen

Epicurus gaf zijn lessen in zijn tuin. Het openbare leven zou zijn filosofische rust verstoren, dacht hij. Liever genoot hij van de natuur en van vriendschap onder gelijken. Alle kwalijke kanten van markt en politiek sloot hij zo buiten. Deze nadruk op individuele rust verklaart wellicht de reden voor de uitgave van dit boek. Ook dat terugtrekken in een groene bubbel past goed bij een tijdgeest waarin mensen in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen geluk.

Tanny Dobbelaar